

Waai I.

- Aan de oostelijke kust van Ambon, aan de zee Teluk Waai, omgeven door 4 dorpen van islamitische afkomst nl. Liang, Tulehu, Tial, Tengah Tengah en één christelijk dorp Suli, ligt Waai aan de voet van de berg Salahutu.
- Waai is een christendorp van ± 6000 zielen.
- 1 grote protestantse kerk in het midden van het dorp, en 2 kleine kerken aan de rand van het dorp, een r.k. kerk en een zendingspost, nog van vroeger.
- Vanaf 23 februari '99 wordt dit dorp aangevallen door Liang en Tulehu. Bij die eerste aanvallen werden de zendingspost en ± 39 huizen verwoest. Dit gebeurde nadat de gevechten in de stad Ambon en dichtbij gelegen dorpen al hevig woedden. Ook Tial en Tengah Tengah en islamieten uit dorpen van andere eilanden namen aan de aanvallen deel.
- Waai heeft nog geen dorps hoofd. De verkiezing moet nog plaatsvinden. Des te meer is de dominee en het dorpsbestuur in deze moeilijke tijden belangrijk. Zij hebben om het dorp een onzichtbare lijn getrokken en de mannen eraan gehouden het dorp binnen die lijn te verdedigen. Als de islamitische bewoners van de andere dorpen er aankomen mogen zij de aanvallers niet provoceren in houding en taalgebruik. Pas als zij over de lijn het dorp binnenkomen dan reageren, verdedigen zij. Want zeggen zij: degenen die ons aanvallen zijn onze broeders en zusters, die al eeuwen lang met ons in vrede geleefd hebben. Zo heeft Waai vele aanvallen vanaf febr. '99 overleefd. De mannen bewaken het dorp dag en nacht. Zo heb je rondom het dorp tal van posten: op het strand, voor aanvallen vanuit de zee, bij de invalswegen, en in de bergen, het oerwoud. Met Avondmaal gaat dominee Jamboermias en domina Akiwin langs de posten met brood en wijn.
- Toen het dorp een periode geheel van de buitenwereld was afgesloten is er een truck met rijst en olie, suiker enz. onder zware, betaalde, militaire bewaking het dorp binnengeloodst. De nakomelingen van Waai elders op het eiland Ambon, in Jakarta en in Nederland sturen geld, en kleine groepen Waaiënzelen struinen de stad af naar winkels op zoek naar voedsel voor heel het dorp. Met gevaar voor eigen leven. Veel winkels zijn dicht of verwoest. De economie op Ambon is lam gelegd. Grote schepen met voedsel uit de andere eilanden van Indonesië bleven weg. Anderhalf jaar lang leven met de spanning, hoe te overleven. Waai is hierin geen uitzondering. Ook het kleine dorpje Suli maakt dit mee. Zo ook elders. Zo langzamerhand komt het christelijke deel van dit eiland en andere eilanden in de regio onder zeer zware druk.
- Er waren ook perioden van ontspanning, ofwel beginnende ontspanning. Er was weer verkeer naar de stad Ambon, afwisselend met of zonder betaalde begeleiding van het militaire apparaat.
- In mei '99 hebben de bovengenoemde 6 dorpen een vredesbijeenkomst in Suli gehouden. De media in Indonesië deden hier verslag van als voorbeeld van positieve ontwikkeling in dit deel van Indonesië. Een paar maanden later werd Waai weer aangevallen door de 4 islamitische dorpen met hulp van buiten het eiland, en ook Suli trof hetzelfde lot.
- Waai en Suli hebben nooit aangevallen, hebben vanaf het begin hun gezinnen, huizen, kerken en dorpen moeten verdedigen.
- Dit jaar, na een periode van ontspanning, deden Jihadmoslims de Noord-Molukken aan. Het christelijke deel van Halmahera en Ternate delfde het onderspit. Een dorp werd verwoest en de mensen vluchtten weg, nu nog zoekende naar veilige oorden.
- De jihad trok naar het zuiden. Ambon stad was al ontworpen en voor een groot deel verwoest. En nog was dat niet genoeg. Zij kwamen in groten getale en bewapend. Het leger is zowel naar de christenen als naar de moslims toe partijdig. Twee weken geleden zijn de plaatsen Poka, universiteitsstad, en het dorpje Rumah Tiga nu ook verwoest. Het eiland is zelfs voor hulpverleners uit het buitenland niet meer veilig.

- Donderdag 6 juli j.l. viel de jihad vanuit de omliggende moslimdorpen, met hun bewoners, Waai aan. Aanvankelijk waren er berichten dat het leger tegengehouden werd in een van deze dorpen. Later bleek dat het leger aan de aanval had meegedaan en met zwaar geschut Waai bestookt had. Na een dag en een nacht strijd is Waai geheel plat gelegd. De r.k. kerk en de grote kerk, vrijwel alle huizen werden geraakt en verwoest. De dominee en de mannen hebben in een dienst die slechts een paar minuten duurde de doden begraven, om zich daarna terug te trekken in de bergen, het oerwoud.
- 's Nachts en overdag waken de mannen in het geheel verwoeste dorp; het mag niet in handen komen van de aanvallers.
- 6000 mensen uit hun dorp verjaagd, eerst boven in de bergen, nu aan de voet van de berg. Verstoken van de meest elementaire levensbehoeften voedsel, kleren, onderdak, medicijnen, zeep. Het is nu de regentijd. Slapen onder de blote hemel, op de grond, glad en modderig van de regen. Tegen de avond en 's nachts is het fris en koud in de bergen. Langer dan een week is het daar niet uit te houden. Water haalt men uit de rivier Wai Selaka in het dorp. Oudere mensen en kinderen hebben het moeilijk. Geen babyvoeding. Zink van kapotte huizen wordt naar boven gesleept ter beschutting tegen de regen.
- Communicatie met het dorp is niet mogelijk. Al een paar maanden niet. De gewonden worden met een speedboot met betaalde bewaking via het eiland Haruku naar Passo, ook op het eiland Ambon, vervoerd.
- In Passo hebben we contact met ds. Jamboermias, telefonisch. Hoewel hun moreel nog sterk is, is dit een onhoudbare toestand. Mensen worden ziek, bij een aantal zijn psychologische frustraties al merkbaar. De dominee voert overleg met de gouverneur van de Molukken over evacuatie van vrouwen en kinderen naar Passo. De mannen blijven hun dorp bewaken.
- In het dorpje Suli zijn de meeste vrouwen en kinderen geëvacueerd naar elders. Men probeert zich staande te houden, maar vreest niet bestand te zijn tegen zo'n dreigende overmacht.
- De Molukse gezinnen in Nederland hebben al anderhalf jaar op allerlei manieren hun dierbaren en families financieel gesteund. Vaak onzichtbaar voor de buitenwereld schrapen zij naar mogelijkheden. De zorgelijke situatie houdt maar aan. En het wordt erger. Maar bij zo'n totale verwoesting als die van Waai heb je handen en voeten tekort om een goed antwoord te vinden op de noodkreet uit je geboorteland en bovendien wordt je geconfronteerd met je eigen gevoel van machteloosheid en kun je het soms niet meer aan en toch moet je verder.
Oorzaak en gevolg? Waarom???
- En toch; één moslimwijk in de stad Ambon wijst jihad af. Wie volgt? De gouverneur, moslim, woont midden in een christelijke wijk, hij wil zijn huis niet verlaten en laat ± 200 christenen in zijn huis en op zijn woonerf toe.
- Op zaterdag 8 juli j.l. hebben nakomelingen, christenen en islamieten, van de 6 dorpen een bijeenkomst in Zeeland. Moeilijk, maar het moet. Elkaar recht in de ogen kijken, praten over het leed dat wij samen delen. Er is een verklaring getekend door vertegenwoordigers van de hier aanwezige nakomelingen van de 6 dorpen, waarin men zegt:
 - te zoeken naar mogelijkheden voor een toekomstperspectief voor de dorpen op Ambon.
 - de jihad af te wijzen.
 - escalatie in Nederland te proberen te voorkomen.

M. Sitanala, 11 juli '00

Bron: Salahutu, November 2000, nr 0